

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 101 din 16.02.2022

Dosar nr: 421/ 2021

Petiția nr: 3762/19.05.2021

Petenți:

Reclamați: Grădinița nr. 88 București

Obiect: petenții reclamă faptul că fiul acestora, ce are o tulburare în dezvoltarea limbajului, a fost refuzat la cursurile grădiniței la care este înscris, cu recomandarea să fie transferat la o grădinița particulară.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

1. ca reprezentanți legali ai minorului

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părților reclamate

2. Grădinița nr. 88 București (Grădinița Școlii Gimnaziale nr. 88), cu sediul în București, Sector 3, Str. Odobești nr.1A

3. cu adresa de comunicare a actelor de procedură la Grădinița nr. 88 București (Grădinița Școlii Gimnaziale nr. 88), cu sediul în București, Sector 3, Str. Odobești nr.1A

4. cu adresa de comunicare a actelor de procedură la Grădinița nr. 88 București (Grădinița Școlii Gimnaziale nr. 88), cu sediul în București, Sector 3, Str. Odobești nr.1A

II. Procedura de citare a părților

5. În temeiul art. 20, alin. 4 din OG nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

6. Prin adresa nr. 3762/02.07.2020 au fost citați petenții, iar prin adresele nr. 5027/02.07.2021 au fost citate părțile reclamate, părțile fiind înștiințate de faptul că, având în vedere situația evoluției epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-Cov2, au posibilitatea de a trimite în scris puncte de vedere/ note scrise/ completări la petiție, precum și orice alte acte sau dovezi/ probe, soluționarea speței urmând a se face în lipsă, cu acordul părților din dosar, acestea având un termen

de comunicare a modalității asupra căreia decid în legătură cu audierea părților conform procedurii comunicate în adresă (filele 45-48 la dosar).

7. Prin adresele înregistrate cu nr. 5866/04.08.2021 și 5865/04.08.2021, părțile reclamate M.E. și G.V.G au depus puncte de vedere (filele 50-61 la dosar).

8. Prin adresa înregistrată cu nr. 5936/06.08.2021, partea reclamată Școala Gimnazială nr. 88 – Grădinița, a depus un punct de vedere (filele 62-77 la dosar).

9. Prin adresa nr. 7334/29.09.2021, părțile au fost invitate la ședința de audieri din data de 12.10.2021. La audieri a fost prezent petentul, părțile reclamate fiind absente însă au comunicat la dosar note scrise, precum și acordul lor de soluționare în lipsă a petiției.

10. Petenții au comunicat ca probe la dosar un număr de două DVD-uri ce conțin înregistrarea audio efectuată în data de 08.10.2020, cu discuția avută cu conducerea grădiniței și părțile reclamate (7846/19.10.2021).

11. Prin adresa nr. 7922/21.10.2021 s-au comunicat petenților punctele de vedere depuse de partea reclamată (fila 119 la dosar).

12. Petenții nu au depus la dosar concluzii scrise.

13. Procedură legal îndeplinită.

III. Susținerile părților conform obiectului dosarului

Susținerile petenților

14. Prin adresa nr. 3762/19.05.2021, petenții sesizează Consiliul cu privire la o posibilă faptă de discriminare asupra fiului lor minor, care are o tulburare în dezvoltarea limbajului.

15. În fapt, petenții arată următoarele:

15.1 În prima parte a anului 2020 fiul acestora a fost prezentat la consulturi de specialitate întrucât existau carențe în limbajul vorbit, opinia unanimă a medicilor fiind aceea că are o tulburare în dezvoltarea limbajului, recomandându-se ca, pentru o dezvoltare cât mai armonioasă și benefică, copilul să fie integrat de urgență în colectivitatea de masă. Niciunul dintre medici nu a formulat un diagnostic oficial cu privire la existența vreunei deficiențe/dizabilități pe care copilul ar avea-o, recomandându-se, de asemenea, terapie de specialitate, recomandare la care părții s-au conformat, fiul lor beneficiind de ședințe de terapie logopedică.

15.2 În anul 2020, fiul petenților a fost înscris la grupa mică din cadrul Grădiniței Școlii nr. 88 și cu ocazia întocmirii cererii de înscriere, au fost prezentate în totalitate documentele cerute de procedura înscrierii, inclusiv avizul de la medicul pediatru pentru intrarea în colectivitate.

15.3 În data de 14.09.2020, partea reclamată M.E. - educatoare la grupa mică le-a comunicat telefonic petenților faptul că fiul lor nu are un comportament adecvat și le-a cerut să îl ia de la cursuri. Deși părinții au solicitat educatoarei să îi acorde timp copilului și să trateze lucrurile cu răbdare, fiind prima zi de grădiniță, aceștia au fost ulterior contactați, la intervale de aproximativ o oră, comunicându-li-se aceleași aspecte, motiv pentru care, în jurul orei 11,00 s-au deplasat la sediul grădiniței, de unde l-au preluat pe copil.

15.4 Petenții arată că în următoarele zile, direct sau telefonic, educatoarea a comunicat părinților faptul că este foarte supărată pe fiul acestora deoarece nu se

supune regulilor impuse de program, nu servește masa împreună cu ceilalți copii și alte aspecte pe care părinții le-au considerat a fi manifestări specifice vârstei. Totodată, educatoarea le-a solicitat părinților să nu îl mai prezinte pe copil la cursurile grădiniței sau să îl transfere la o grădiniță particulară, lucru pe care părinții l-au refuzat.

15.5. De asemenea, petenții arată că, pentru a diminua nemulțumirea educatoarei, aceștia au căzut de acord să-l ducă pe copil la cursurile grădiniței, pentru o perioadă temporară de timp, doar până la orele 11,00, pentru integrarea graduală a acestuia în colectivitate însă, în ciuda tuturor acestor lucruri, educatoarea a continuat să le sugereze părinților transferul copilului din grădiniță sau să înceteze de a-l mai prezenta la cursuri.

16. Petenții au fost convocați pentru data de 08.10.2020, la o întâlnire oficială în incinta grădiniței și care avea ca scop lămurirea unor aspecte referitoare la comportamentul copilului lor și la evoluția acestuia în perioada cât a frecventat orele de curs, de la începutul anului școlar 2020 - 2021. La convocare au participat tatăl copilului în calitate de reprezentant legal al acestuia, un psiholog în calitate de consilier al școlii, directorul grădiniței școlii gimnaziale și educatoarele de la grupa mică unde era înscris copilul petentului

În cadrul acestei convocări, au avut loc discuții și au fost luate decizii după cum urmează:

- Printr-o adresă înmănată în original petentului, s-a comunicat părinților faptul că copilul prezintă cerințe educaționale speciale și pentru a putea beneficia de diagnostic precoce și intervenție timpurie, se recomandă efectuarea unor investigații de specialitate în vederea confirmării/infirării suspiciunii de dizabilitate și/cerințe educaționale speciale.
- Petentul a comunicat cadrelor didactice faptul că aspectele sesizate au caracter pur de recomandare și vor fi analizate de către părinți pentru a lua o decizie cât mai rapidă în vederea asigurării tuturor deciziilor benefice referitoare la dezvoltarea actuală și viitoare, armonioasă și calitativă a copilului.
- Atât pe parcursul discuțiilor cât și la finalul acestora, i s-a adus la cunoștință petentului faptul că este recomandat ca fiul lor să fie supus unor teste de specialitate pentru a se stabili dacă prezintă sau nu cerințe educaționale speciale, în vederea prezentării acestuia la cursuri cu un facilitator și că a fost demarată o procedură specială, aplicată în cazul identificării unor copii ce prezintă suspiciuni referitoare la cerințe educaționale speciale iar până la finalizarea acestei proceduri de investigare, copilul nu mai poate frecventa cursurile grădiniței.
- Petentul a solicitat cadrelor didactice ca fiul lui să fie acceptat în continuare la cursurile organizate de grădiniță, să identifice împreună o soluție prin care copilul să fie transferat, în cadrul aceleiași grădinițe, la o altă grupă de același nivel sau de un nivel mai mare, directorul grădiniței afirmând că un transfer ar fi imposibil de realizat, deoarece nu mai există locuri la niciuna dintre grupe, aceste afirmații determinându-i pe părinți să nu solicite în scris transferul.

17. Petenții arată că cele două educatoare la grupa mică au refuzat categoric ca fiul lor să mai fie prezentat la cursurile grădiniței până la parcurgerea Procedurii de sistem privind Managementul de caz pentru copiii cu CES orientați școlar și profesional

nr. 6777/24.03.2017, precum și identificarea unui facilitator cu care să se prezinte la aceste cursuri.

18. În concluzie, petenții consideră că fapta întrunește elementele constitutive ale faptei de discriminare conform prevederilor stipulate în art. 2, alin 1 din OG nr. 137/2000.

19. În susținerea celor menționate în petiție, petenții a atașat la dosar următoarele: un număr de două DVD-uri cu înregistrări ale discuției purtate în ședința din data de 08.10.2020 și transcripturi ale acestor înregistrări (pag 120 la dosar).

Susținerile părților reclamate

Susținerile părții reclamate Grădinița Școlii Gimnaziale nr. 88 București

20. Prin adresa nr. 5956/06.08.2021, partea reclamată a depus la dosar un punct de vedere, prin care arată următoarele:

21.1 Părinții preșcolarului au depus cererea de înscriere în unitatea de învățământ Grădinița nr. 88 la data de 16.06.2020, dosarul de înscriere conținând toate actele solicitate de normele legale în vigoare, datele preșcolarului fiind introduse în SIIIR-baza electronică de înscriere, iar cererea a fost citită, semnată și validată de către unul dintre părinți, respectiv mama.

21.2 După încheierea procedurii de înscriere, după data de 01.09.2020, s-a trecut la formarea grupelor pe nivele de vârstă, iar copilul a fost repartizat în conformitate și cu solicitările părinților la grupa mică A, educatoare M.E. și G.V. (părțile reclamate din dosar). Conform catalogului grupei, preșcolarul a fost prezent la școală în zilele de 15,16, 24, 25, 28, 29, 30 septembrie și 1,2,5,6,7,8 octombrie 2020, după data de 8 octombrie trecându-se la sistemul de predare on-line, din cauza pandemiei Sars-Cov2.

21.3 În data de 24.09.2020, în cadrul ședinței de consiliere în cadrul grădiniței, educatoarele și psihologul școlii au adus la cunoștința conducerii faptul că în perioada de 14 -23 septembrie preșcolarul V.V.Ș. a fost supus, ca toți ceilalți preșcolari, unei atente supravegheri și evaluări din partea acestora, din analiza evaluărilor observându-se că preșcolarul are un comportament diferit față de al celorlalți copii, evidențiindu-se lipsa de atenție al acestuia și refuzul de a comunica și de a interacționa atât cu educatoarele cât și cu ceilalți copii. De asemenea, s-a adus la cunoștința conducerii și faptul că preșcolarul are un comportament violent față de alți copii, nu are contact vizual cu educatoarele, nu cooperează, nu comunică și nu interacționează deloc cu copiii din jur, singurele manifestări față de aceștia fiind atunci când se repede asupra lor să le smulgă jucăriile din mână, pe care mai apoi le aruncă pe jos.

21.4 Partea reclamată arată că în toată această perioadă, atât educatoarele cât și psihologul școlii au ținut în mod constant legătura cu părinții copilului, comunicându-li-se aceste aspect comportamentale ale copilului, părinții fiind invitați la ședința de consiliere individuală la cabinetul din cadrul Școlii Gimnaziale nr.88.

21.5 Ședința de consiliere a avut loc în data de 08.10.2020 în conformitate cu Regulamentul de ordine interioară la întâlnirea ce a avut loc participând directorul grădiniței, psihologul, educatoarele și părinții preșcolarului, întreaga discuție fiind relatată în transcripția făcută după înregistrarea pentru care partea reclamată menționează că nu și-a dat acordul. Concluzia acestei întâlniri a fost recomandarea făcută de cadrele didactice cu privire la necesitatea evaluării complexe a preșcolarului,

evaluare făcută de către un pedopsihiatru în vederea unei intervenții timpurii și a recuperării maxime. De asemenea, s-a adus la cunoștința părinților Procedura de sistem privind managementul de caz privind copiii cu CES orientați școlar și profesional nr. 6777/24.03.2017, care prevede prezența unui facilitator cu scopul de a sprijini și de a direcționa copilul către activitățile desfășurate. Părinților le-a fost înmănată Anexa 4 din procedură și au fost sfătuiți din nou să meargă la această evaluare.

21.6 Se arată că o soluție oferită de părinți a fost transferarea copilului la o altă grupă, sau chiar la o grupa mijlocie, preșcolarul fiind înscris în grupa mică la solicitarea expresă a părinților efectuată în momentul înscrierii. Conducerea a refuzat acest lucru deoarece din cauza pandemiei regulile sunt foarte stricte și nu se permite înscrierea în grupă a unui număr mai mare de 23 de copii, acest lucru putându-se face doar în măsura în care cineva ar fi fost transferat sau ar fi renunțat la a mai participa la cursuri, refuzul fiind interpretat în mod arbitrar ca fiind unul personal, însă acest refuz are la baza exclusiv normele legale în vigoare și conducerea instituției este obligată să le respecte.

22. În continuare, partea reclamată arată faptul că în data de 09.10.2020, psihologul instituției a transmis un mesaj părinților prin care aceștia au fost informați cu privire la documentele necesare obținerii Certificatului de orientare școlară și profesională emis de COSP din cadrul CMBRAE, tatăl copilului afirmând că va demara procesul începând cu data de 12.10.2020 și menționând că dorește ședințe de consiliere în viitor.

23. Deși în perioada următoare psihologul instituției nu a mai fost contactat de familia preșcolarului nici pentru consiliere nici pentru a anunța dacă a început demersul în vederea evaluării sau a stadiului în care se afla aceasta procedură, în data de 12.10.2020, petentul a formulat o solicitare scrisă către conducerea instituției prin care se reiterează atât discuția avută în data de 08.10.2020 cât și aprecierea comunicării pozitive și menționarea faptului că minorul a fost "prezentat la consulturi efectuate de diferiți medici și persoane cu pregătire de specialitate, opinia unanimă a acestora fiind că prezintă întârziere de limbaj și recomandând de urgență integrarea acestuia în colectivitate pentru o dezvoltare cât mai armonioasă și benefică. Niciunul dintre medici nu a formulat un diagnostic oficial cu privire la vreo deficiență/dizabilitate.

24. În continuarea expunerii, partea reclamată arată că psihologul instituției și cadrele didactice nu au făcut altceva decât să descopere singure această situație pe care părinții au omis să o prezinte și să o dovedească, mai ales că școala și grădinița mai are copii cu CES înscriși care se dezvoltă sub atenta îndrumare a acestor cadre didactice. Se afirmă faptul că nu i s-a interzis în niciun moment copilului accesul în grădiniță însă neparticiparea la grădiniță a coincis cu intrarea în scenariul 3 al pandemiei și trecerea în sistemul on-line, precum și lipsa locurilor din grupa mijlocie pentru a se putea transfera copilul la o altă grupă așa cum au solicitat părinții.

25. În concluzie, partea reclamată arată că instituția a solicitat doar urgentarea evaluării copilului, necunoscând la acel moment faptul că acesta deja fusese evaluat de mai mulți medici, făcea terapie, fără însă să fi diagnosticat în vreun fel, toate acestea fără a prezenta niciun fel de document conducerii instituției, nici la înscriere și nici pe parcursul participării la cursuri și nici după întâlnirea la care s-a confirmat acest lucru și li s-a cerut părinților în mod expres.

26. Partea reclamată solicită să se constate faptul că instituția nu a făcut decât să constate anumite aspecte generatoare de necesități educaționale speciale, să le comunice părinților, să îi îndrume și să urmeze protocolul impus de lege pentru astfel de situații, precum și Procedura de sistem privind managementul de caz pentru copiii cu CES orientări școlare și profesionale.

27. În susținerea celor declarate în punctul de vedere, partea reclamată a depus la dosar următoarele înscrisuri: corespondența cu petenții, Anexa nr. 4 la Procedura de sistem, extras din Regulamentul intern al instituției (filele 69-77 la dosar).

Susținerile părților reclamate și

28. Prin adresele nr.5866/04.08.2020 și nr. 5865/04.08.2020, părțile reclamate au depus la dosar câte un punct de vedere, prin care arată următoarele aspecte comune:

28.1 Începutul anului școlar 2020-2021 a avut un debut de an special, atipic, având în vedere situația epidemiologică, cu multe reguli noi impuse, pentru a se asigura cele mai bune condiții în desfășurarea procesului instructiv-educativ și prevenirea răspândirii virusului Sars-Cov2.

Din prima zi de grădiniță s-a prezentat la grupa mică un preșcolar în vârstă de 4 ani, vârsta ce corespunde și îl încadrează la grupa mijlocie, și având în vedere faptul că părinții acestuia au solicitat în mod expres înscrierea copilului la grupa mică, se ridică un semn de întrebare și poate o confirmare că părinții, după cum au recunoscut mai târziu, aveau cunoștință despre comportamentul copilului, aspecte ce nu au fost aduse la cunoștința conducerii și nici educatoarelor grupei, pentru a putea fi ajutat în vederea adaptării și integrării, așa cum au procedat și ceilalți părinți ai grupei. Încă din prima zi de grădiniță s-a observat la acesta un comportament diferit față de al celorlalți copii, evidențiindu-se lipsa de atenție și de interes în ceea ce privește atât educatoarele cât și interacțiunea față de ceilalți copii.

28.3 În vederea adaptării în încercarea de a cunoaște și de a se apropia de fiecare copil în parte, cadrele didactice au observat faptul că preșcolarul nu a răspuns la niciunul dintre cele două prenume, neasociindu-se cu vreunul dintre acestea și nici la alte întrebări nu a dat răspuns, pe întreg parcursul perioadei de observare a copiilor, cadrele didactice continuând să analizeze comportamentele și acțiunile fiecărui copil. Pe tot acest parcurs s-a remarcat același tipar de comportament al copilului, acesta refuzând să interacționeze cu educatoarele, nefăcând nicio clipă contact vizual cu acestea, nu a cooperat, nu a comunicat și nu a interacționat deloc cu copiii din jur, singurele manifestări legate de aceștia fiind atunci când se repedează asupra lor să le smulgă jucăriile din mână, pe care apoi le arunca pe jos, satisfăcut. Atunci când i se atrăgea atenția asupra acestui gest, el lovea educatoarele și pe copii, în mod intenționat, se arunca pe jos spontan și râdea involuntar, fără motiv iar, în momentul în care s-a încercat să fie învățat să se joace cu jucăriile, ca și pe ceilalți copii, el a dărâmat coșurile și cutia cu creioane la activități, împrăștiindu-le pe jos. Atât în timpul activităților, cât și în timpul de joc liber, el a alergat prin clasă, încalcând una dintre regulile pe care toți copiii le respecta, întrucât se pot accidenta. Unul dintre momentele relevante în acest sens este acela în care a împins un alt copil în vârstă de 2 ani și 9 luni, cu putere și cu intenție, acesta lovindu-se de dulapul de lângă calorifer. De asemenea, la locul de joacă din curtea grădiniței, preșcolarul nu a respectat regulile prezentate copiilor, având permanent un comportament opoziționist, lucru observat atât

de psiholog, cât și de directorul instituției iar atunci când s-a aflat în preajma copiilor, a lovit cu capul în nas o fetiță de la grupă, fără nicio reacție sau părere de rău atunci când aceasta plângea.

29. Pentru desfășurarea activităților cu copiii conform programei și după o perioadă de observare a comportamentului copiilor, timp de 2 săptămâni, în care s-a consemnat în caietul de observații ceea ce s-a remarcat particular la fiecare copil, cadrele didactice au adus la cunoștința psihologului unității și directorului, acest tipar de comportament repetitiv al preșcolarului și lipsa de progres în toată această perioadă. De asemenea, în toată această perioadă au încercat să obțină mai multe informații despre copil luând legătura mereu cu părinții acestuia, aducând la cunoștința lor toate aspectele în dorința permanentă de a-l putea înțelege mai bine și de a-l ajuta în vederea adaptării la grădiniță.

30. La solicitarea educatoarelor și cu acordul părinților, psihologul unității l-a observat, în mai multe zile, în decursul unei perioade și a încercat să aplice mai multe metode de interacțiune cu acesta, prin intermediul unor materiale și jocuri individuale. Pentru a se evita apariția altor incidente asemănătoare și pentru a se asigura securitatea și integritatea, atât a preșcolarului în cauză, cât și a celorlalți copii din grupă, s-a hotărât convocarea unei întâlniri la care să ia parte educatoarele grupei, psihologul unității directorul grădiniței și părinții preșcolarului.

31. În urma discuției desfășurate în data de 08.10.2020, unde a fost prezent tatăl copilului, i s-a adus la cunoștință și explicat din nou acestuia situația comportamentului fiului său și, conform unui demers procedural în acest caz, necesitatea evaluării copilului de către o instituție specializată, pentru a putea beneficia de un diagnostic precoce și intervenție timpurie, având recomandarea scrisă din partea unității în vederea efectuării unor investigații de specialitate pentru confirmarea/infirmary suspiciunii de cerințe educaționale speciale.

32. Se arată că procesul de integrare educațională a elevilor depistați cu cerințe educaționale speciale include elaborarea unui plan de intervenție individualizat, conform curriculum-ului, în cadrul căruia, folosirea unor modalități eficiente de adaptare curriculară joacă rolul esențial, însă în acest caz, aplicarea acestuia nu a fost posibilă deoarece părinții nu au prezentat documente în acest sens și nici nu au dat curs procedurii educaționale recomandate de grădiniță. În acest proces, un rol deosebit de important îl are familia în îndeplinirea cu succes a acestui demers, printr-o comunicare cât mai eficientă cu toți cei implicați însă părinții preșcolarului nu au adus deloc la cunoștință informații personale privind situația copilului, atât la înscrierea în grădiniță și nici pe parcurs, iar ulterior, în cadrul discuțiilor avute, au recunoscut faptul că au fost la 3 neurologi cu copilul, precum și la psiholog și logoped.

33. Părțile reclamate arată că, conform procedurii, sub coordonarea psihologului și a directorului grădiniței, s-a trimis o sesizare către DGASPC deoarece părintele nu a solicitat fișa psihopedagogică pentru a demara demersul educațional, cu care a fost de acord, inițial, când a luat parte la acea întâlnire de grup. În urma solicitării trimise, DGASPC a contactat grădinița pentru a relata situația expusă, cu precizarea că vor reveni pentru mai multe detalii, iar ulterior, pe adresa unității s-a primit un răspuns care face referire la dizabilități și tulburări de limbaj și informează unitatea școlară că cerințele educaționale speciale fac obiectul CMBRAE.

34. În concluzie, părțile reclamate consideră că acuzația privind discriminarea preșcolarului este total eronată, nefondată și nu are nicio bază pe care să se sprijine în susținerea acesteia și reprezintă doar o opinie subiectivă, personală a părinților acestuia care au înțeles total greșit intențiile instituției, pentru a reuși integrarea cât mai eficientă în colectivitate și pentru a beneficia de cele mai bune condiții care se impun în asemenea situații speciale.

35. Prin adresele nr. 7592/11.10.2021 și 7593/11.10.2021, părțile reclamate au depus la dosar note scrise în care reiterează cele expuse anterior în punctele de vedere și menționează următoarele:

35.1 Afirmările petenților privind faptul că preșcolarului i-a fost încălcat dreptul la învățatură prin refuzul de a mai permite accesul copilului la cursurile grădiniței sunt neadevărate și sunt contrazise de aceștia chiar în petiția adresată grădiniței în data de 12.10.2020, unde arată că au înțeles și s-au conformat să nu îl mai prezinte pe fiul lor la grădiniță deoarece se află în procedură de evaluare/investigare a unor suspiciuni referitoare la cerințe educaționale speciale. De asemenea, se arată că, la scurt timp, din cauza situației epidemiologice, grădinița a intrat în activitate on-line desfășurată în perioada 20.10.2020 - 08.02.2021, în acest interval de timp toți părinții grupei, inclusiv petenții, având acces permanent și beneficiind de toate informațiile și materialele transmise de educatoare în fiecare zi, pe grupul de părinți al clasei, pentru a putea continua procesul instructiv-educativ. Părțile reclamate arată că preșcolarul nu a fost exclus din sistemul de învățământ de masă.

35.2 Se arată, de asemenea:

- În urma observațiilor făcute la grupă, conform procedurii de sistem a Managementului de caz pentru copiii cu CES orientați școlar și profesional, cadrele didactice au urmat întocmai sarcinile lor și anume de a aduce la cunoștință întâi părinților preșcolarului, cât și directorului unității și psihologului; de a consemna și nota în caietul de observații al grupei toate aspectele observate și particularitățile fiecărui copil, în parte, aspect ce intra în sarcina de educatoare.

- În faza de observare a copilului de către psiholog la clasă, în urma constatării aceluiși tip de comportament adus la cunoștință de către educatoare, aceasta a luat legătura cu părinții, telefonic și față în față apoi, au stabilit împreună un program de frecvență la grădiniță al preșcolarului, ce a fost transmis ulterior educatoarelor grupei și nu educatoarea a stabilit acest aspect.

- În urma discuției din data de 08.10.2020, petentul prezent a fost informat de către psihologul unității cu argumente explicate și înțelese de către petent, de a demara procedura de evaluare a preșcolarului, solicitându-i-se urgentarea obținerii documentelor pentru a beneficia de o cât mai bună evaluare a fiului său, petenții, nici până la această dată nesolicitând fișa psihopedagogică de la grădiniță, concluzia fiind că aceștia nu au demarat această procedură privind preșcolarul, de aplicare a principiului incluziunii sociale și educaționale.

- Nemulțumirea evidentă a petenților a fost faptul că psihologul grădiniței a înmânat și recomandat demararea procedurii de evaluare/investigare, aceasta fiind în totalitate, în interesul minorului, dovadă fiind și faptul că petiția către CNCD a fost depusă târziu, respectiv 19.05.2021, față de momentul așa zisei "discriminări", respectiv în data de 08.10.2020, aceasta având loc în perioada reinscrierii copiilor, când petentul a fost informat pe grupul de părinți privind depunerea dosarului în termenul comunicat și

părinții preșcolarului au fost contactați telefonic de către educatoare, însă nu s-a primit niciun răspuns din partea părinților, în niciuna dintre situații.

36. În concluzie, părțile reclamate arată că petenții nu se raportează corect la situație și o educație specială nu înseamnă discriminare și nu exclude frecventarea învățământului de masă, ci o atenție și o afecțiune îndreptată în mod special asupra preșcolarului. Se solicită respingerea sesizării ca neîntemeiată, față de situația că, din petiția formulată, nu reiese nici intenție, nici fapte prin care să nu fie respectat principiul nediscriminării de către părțile reclamate.

37. În susținerea celor menționate în notele scrise, părțile reclamate au depus la dosar: anexa 1 privind etapa de evaluare, adresa Ministerului educației, printscreen corespondență grup părinți (filele 92-103 la dosar).

IV. Motivele de fapt și de drept

Cadrul legal aplicabil. Drept național și internațional aplicabil/ jurisprudența

Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

- Constituția României;
- OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare: art. 2 al. 1
- legislație specială, legislație internațională etc.

Principiile de analiză

Curtea Constituțională a statuat în mod constat că „*principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale*”.

Totodată, Curtea Constituțională a reținut că „*principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă:*

- la **situații egale** trebuie să corespundă un **tratament egal**,
- la **situații diferite**, *tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat*”.

Suntem în prezența unei posibile **discriminări directe**:

- o persoană este tratată în mod nefavorabil;
- prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară;
- iar motivul acestui tratament îl constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria „*criteriului protejat*”.

Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele **condiții**:

- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare;
- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege;
- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile.

Aplicarea principiilor la speță

38. **În fapt**, se reține că, prin petiția formulată și trimisă spre soluționare Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, acesta este sesizat cu privire la săvârșirea unei potențiale fapte de discriminare asupra fiului petenților, Colegiul director trebuind să analizeze în ce măsură copilul minor a fost refuzat la cursurile grădiniței pe motiv că acesta are o tulburare în dezvoltarea limbajului.

Colegiul director reține că petenții acuză faptul că fiul lor este discriminat de părțile reclamate, fiindu-i îngrădit dreptul de acces la educație prin neacceptarea lui la grădinița unde era înscris și recomandarea ca acesta să fie transferat la o grădinița particulară.

39. **În drept**, coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare precum și atribuțiile și domeniul de activitate ale Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul director trebuie să analizeze în ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența prevederilor OG nr.137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

40. **Pe fond**, în strânsă legătură cu obiectul petiției și incidența acestuia la prevederile OG nr. 137/2000 republicată, cu modificările și completările ulterioare, Colegiul director se raportează la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale unei fapte de discriminare, astfel cum este reglementată de articolul 2 alin. 1 din OG nr. 137/2000.

41. Astfel, Colegiul director analizează în strânsă legătură în ce măsură obiectul unei petiții întrunește, în prima instanță, elementele art. 2 al OG nr.137/2000, republicată, cuprins în Capitolul I Principii și definiții al Ordonanței și subsecvent, elementele faptelor prevăzute și sancționate contravențional în Capitolul II Dispoziții Speciale, Secțiunea I-VI din Ordonanță. În măsura în care se reține întrunirea elementelor discriminării, așa cum este definită în art. 2, comportamentul în speță atrage răspunderea contravențională, după caz, în condițiile în care sunt întrunite elementele constitutive ale faptelor contravenționale prevăzute și sancționate de OG nr. 137/2000, republicată.

42. În considerarea incidenței obiectului petiției la câmpul de aplicare al OG nr. 137/2000 republicată, trebuie precizat că jurisdicția exercitată de CNCD este administrativ – jurisdicțională ce presupune o procedură specială, care se bazează pe principiul independenței organului care emite actul față de părțile de litigiu, cu asigurarea principiului contradictorialității și al dreptului la apărare.

43. Potrivit art. 2, alin. (1) din OG nr. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată, *“prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”*.

44. Colegiul director este chemat să analizeze dacă în cazul semnalat de petenți se întrunesc condițiile pentru existența unei fapte de discriminare. Sub aspectul

incidenței preverilor art. 2 din OG nr. 137/2000, republicată, relativ la definiția discriminării, Colegiul precizează că în situația persoanelor tratate diferit, tratamentul în speță este datorat apartenenței lor la unul dintre criteriile prevăzute în textul de lege, art. 2 alin.(1) din OG nr.137/2000, republicată. Un aspect definitoriu al discriminării îl constituie faptul că diferența de tratament este bazată pe o caracteristică, respectiv un criteriu interzis. Ca atare, tratamentul aplicat trebuie să fie diferit de cel care a fost sau ar fi aplicabil unei persoane dintr-un grup relevant în circumstanțe similare sau comparabile. Or, discriminarea directă presupune atingerea adusă beneficiului unui drept al persoanei discriminate tocmai datorită apartenenței acesteia la un grup (de exemplu, origine rasială sau etnică, religie etc.) sau al unei caracteristici individuale (dizabilitate, gen, vârstă, boală cronică etc.). Din acest punct de vedere, discriminarea directă presupune o legătură de cauzalitate identificabilă între actul sau faptul diferențierii și apartenența la una dintre caracteristicile sau la unul dintre criteriile cuprinse în norma juridică și individualizate în cazul persoanei care este supusă discriminării. Această legătură de cauzalitate reiese din definiția cuprinsă în art. 2 alin. (1) al OG nr. 137/2000, în particular, prin utilizarea sintagmei „pe bază de”, dispunând că prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință „pe bază de (...)”. Legătura de cauzalitate presupune considerarea motivului sau a motivelor care au stat la baza actelor aplicate în cauzele de discriminare (tratamentul diferențiat) și impun a analiza dacă un criteriu interzis (origine rasială sau etnică, vârstă, dizabilitate, sex, religie, convingeri etc.) invocat de reclamant (petent) constituie un factor relevant sau determinant în acțiunea sau inacțiunea imputată părții reclamate (pârâtului).

45. Același raționament este aplicabil și în cazul discriminării indirecte, prevăzută în art. 2 alin. (3) din OG nr. 137/2000, cu precizarea că raportul de cauzalitate nu este direct. În situația discriminării indirecte, ne plasăm în câmpul de aplicare al unui criteriu aparent neutru, la prima vedere, ceea ce scoate din discuție un raport de cauzalitate direct, însă în fapt se produce un dezavantaj față de o persoană sau față de un grup de persoane în raport cu o caracteristică sau un criteriu de discriminare interzis. În ceea ce privește existența acestei legături de cauzalitate între tratamentul diferit și criteriul interzis s-a pronunțat și Înalta Curte de Casație și Justiție, între altele, prin Decizia civilă nr. 1530/2009 și Decizia civilă nr. 2758/2009.

46. Curtea Europeană de Justiție a arătat că în cazurile de discriminare, în situația în care persoana care se consideră discriminată ar stabili o situație de fapt care să permită prezumția existenței unei discriminări directe sau indirecte pe baza unui criteriu interzis, punerea efectivă în aplicare a principiului egalității de tratament ar impune atunci ca sarcina probei să revină persoanei acuzate de discriminare, care ar trebui să dovedească că nu a avut loc o încălcare a principiului menționat. În acest context, reclamatul (pârâtul) ar putea contesta existența unei astfel de încălcări, stabilind prin orice mijloc legal, în special că tratamentul aplicat persoanei care se consideră discriminată este justificat de factori obiectivi și străini de orice discriminare pe baza unui criteriu interzis.

47. De asemenea, pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art.2 alin (1) deosebirea, excluderea restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul dintre criteriile prevăzute de către art. 2 alin. (1), și trebuie să se refere la persoane aflate în situații comparabile dar care sunt tratate în mod diferit datorită apartenenței lor la una

dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior. Așa cum reiese din motivația invocată mai devreme pentru a ne găsi în situația unei fapte de discriminare trebuie să avem două situații comparabile la care tratamentul aplicat să fi fost diferit.

48. Prin urmare, Colegiul Director reține că, pentru ca o faptă să fie calificată drept faptă de discriminare, trebuie să îndeplinească cumulativ mai multe condiții:

a) Existența unui tratament diferențiat aplicat în situații analoge sau omiterea de a trata în mod diferit situații diferite, necomparabile.

b) Existența unui criteriu de discriminare conform art. 2 alin. 1 din OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările ulterioare.

c) Tratamentul să aibă drept scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a unui drept recunoscut de lege.

49. Raportat la cele de mai sus, Colegiul director trebuie să analizeze dacă părțile reclamate i-au încălcat fiului petenților un drept recunoscut de lege în baza unui criteriu interzis. Din sesizare și susținerile părților se reține că:

- Fiul petenților a fost înscris la grădiniță în anul școlar 2020 – 2021 și, după încheierea procedurii de înscriere, copilul a fost repartizat la grupa mică în conformitate și cu solicitarea expresă a părinților, deși această grupă nu corespundea grupei de copii specifice vârstei preșcolarului, vârsta lui încadrându-l la grupa mijlocie.

- Odată cu începerea cursurilor, educatoarea le-a comunicat telefonic petenților faptul că fiul lor nu are un comportament adecvat, contactându-i la intervale dese în timpul zilei pentru aceleași aspecte și cerându-le în final să îl ia pe copil de la cursuri grădiniței sau să îl transfere la o grădiniță particulară, lucru pe care părinții l-au refuzat.

- Cadrele didactice au menționat permanent faptul că fiul petenților nu se supune regulilor impuse de program, nu servește masa împreună cu ceilalți copii și alte aspecte pe care părinții le-au considerat a fi manifestări specifice vârstei, părțile căzând de acord ca minorul să fie dus la cursurile grădiniței pentru o perioadă temporară de timp, doar până la orele 11.00, pentru integrarea graduală a acestuia în colectivitate însă educatoarea a continuat să le sugereze părinților transferul copilului din grădiniță sau să înceteze de a-l mai prezenta la cursuri.

- Preșcolarul a fost prezent la grădiniță în anumite zile din lunile septembrie și octombrie 2020, după data de 8 octombrie trecându-se la sistemul de predare on-line, din cauza pandemiei Sars-Cov2. În toată această perioadă, atât educatoarele cât și psihologul școlii au ținut în mod constant legătura cu părinții copilului, comunicându-le aspectele comportamentale ale copilului și invitându-i pe aceștia la ședința de consiliere individuală la cabinetul din cadrul școlii.

- În ședința de consiliere din cadrul grădiniței ce a avut loc în data de 24.09.2020, educatoarele și psihologul școlii au adus la cunoștința conducerii faptul că în perioada de 14-23 septembrie (perioada de observare a comportamentului copiilor conform programei) s-a efectuat o evaluare pentru toți preșcolarii, copilul petenților fiind supus unei atente supravegheri și evaluări având un tipar de comportament repetitiv și lipsă de progres, din analiza evaluărilor observându-se că preșcolarul are un comportament diferit față de al celorlalți copii, evidențiindu-se lipsa de atenție a acestuia și refuzul de a comunica și de a interacționa atât cu educatoarele cât și cu ceilalți copii, precum și faptul că acesta are un comportament violent față de alți copii, nu are contact vizual cu

educatoarele, nu coopereza, nu comunică și nu interacționează cu copiii din jur având doar manifestări de a le smulge jucăriile din mână și de a le arunca pe jos.

- La întâlnirea oficială care avea ca scop lămurirea unor aspecte referitoare la comportamentul copilului și la evoluția acestuia în perioada cât a frecventat orele de curs, convocată în data de 08.10.2020 în cadrul grădiniței, au participat tatăl copilului, un psiholog în calitate de consilier al școlii, directorul grădiniței și educatoarele de la grupa mică unde era înscris copilul petenților. Discuțiile s-au axat în principal pe faptul că copilul prezintă cerințe educaționale speciale și s-au făcut recomandări privind efectuarea unor investigații de specialitate în vederea confirmării/infirmării suspiciunii de dizabilitate și/cerințe educaționale speciale, aducându-se la cunoștința petentului faptul că, pentru a putea beneficia de diagnostic precoce și intervenție timpurie, este recomandat ca fiul lor să fie supus unor teste de specialitate care vor stabili dacă prezintă sau nu cerințe educaționale speciale. Petentului i s-a comunicat faptul că a fost demarată o procedură specială, aplicată în cazul identificării unor copii care prezintă suspiciuni referitoare la cerințe educaționale speciale și până finalizarea Procedurii de sistem privind Managementul de caz pentru copiii cu CES orientați școlar și profesional, precum și identificarea unui facilitator cu care să se prezinte la aceste cursuri copilul nu mai poate frecventa cursurile grădiniței pe perioada parcurgerii acestei proceduri de investigare.

- La solicitările petentului pentru transferul copilului în cadrul aceleiași grădinițe, la o altă grupă de același nivel sau de un nivel mai mare (grupa mijlocie), conducerea a refuzat acest lucru având la bază normele legale în vigoare care au impus reguli foarte stricte din cauza pandemiei, nefiind permisă înscrierea în grupă a unui număr mai mare de 23 de copii, directorul grădiniței confirmând faptul că un transfer ar fi imposibil de realizat deoarece nu mai există locuri la niciuna dintre grupe.

- Psihologul instituției a informat petenții cu privire la documentele necesare obținerii Certificatului de orientare școlară și profesională emis de COSP din cadrul CMBRAE, tatăl copilului afirmând că va demara procesul și menționând că dorește ședințe de consiliere în viitor, în data de 12.10.2020, acesta comunicând conducerii grădiniței faptul că minorul a fost prezentat la consulturi efectuate de diferiți medici și persoane cu pregătire de specialitate, opinia unanimă a acestora fiind că prezintă întârziere de limbaj niciunul dintre medici neavând formulat un diagnostic oficial cu privire la vreo deficiență/dizabilitate însă, se recomandă de urgență integrarea copilului în colectivitate pentru o dezvoltare cât mai armonioasă și benefică.

50. În speță, Colegiul director constată că petenții reclamă faptul că fiul lor este discriminat, neavând acces la educație, petenții susținând că acesta nu a beneficiat de acordarea unei perioade de timp sau de transferul la altă grupă din cadrul grădiniței până la parcurgerea procedurii speciale aplicată în cazul identificării unor copii care prezintă suspiciuni referitoare la cerințe educaționale speciale.

51. Din documentele depuse la dosar și pe baza susținerilor părților, Colegiul director reține că în speță este vorba despre împrejurarea în care conducerea instituției, psihologul și cadrele didactice ale grădiniței au descoperit un comportament particular la fiul petenților aducând situația la cunoștința părinților și solicitând acestora să urmeze procedurile specifice pentru a i se putea asigura preșcolarului suportul necesar și atenția îndrumare a școlii și a cadrelor didactice în vederea dezvoltării acestuia sub o atență supraveghere.

52. Cu privire la refuzul accesului copilului la cursurile grădiniței se poate observa faptul că în acea perioadă o parte din cursuri s-au desfășurat on-line, aceasta situație fiind aplicată general în perioada stării de urgență/alertă, atunci când școlile și grădinițele și-au desfășurat cursurile în mare parte on-line din cauza pandemiei de coronavirus. Neparticiparea preșcolarului la cursurile grădiniței a coincis cu intrarea în scenariul 3 al pandemiei și trecerea la sistemul on-line, circumstanță cunoscută de părinții copilului, aceștia fiind informați inclusiv de cadrele didactice pe grupul de părinți al clasei, unde au avut acces la toate informațiile și materialele transmise de educatoare pentru continuarea procesului instructiv-educativ.

În ceea ce privește refuzul conducerii privind înscrierea preșcolarului la o altă grupă, acesta este justificat având în vedere faptul că numărul de copii la celelalte grupe era complet, precum și lipsa locurilor din grupa mijlocie, situație care a dus la împrejurarea de a nu se putea efectua un transfer la o alta grupă așa cum au solicitat părinții.

53. În raport de susținerile părinților și de înscrierile depuse la dosar de acestea, Colegiul director constată că fiului petenților nu i s-a îngădit accesul în grădiniță și la participarea la cursuri ci s-a încercat asigurarea securității și integrității, atât a preșcolarului în cauză, cât și a celorlalți copii din grupă prin evitarea apariției altor incidente, instituția solicitând părinților doar urgentarea evaluării copilului de către o instituție specializată având în vedere comportamentul diferit al acestuia față de al celorlalți copii.

54. Un alt aspect luat în analiză se referă la faptul că părinții copilului, deși au avut cunoștință despre comportamentul acestuia, nu au adus la cunoștința grădiniței informații personale privind situația copilului. Petenții au recunoscut mai târziu că preșcolarul deja fusese evaluat de mai mulți medici neurologi, psiholog și logoped, făcea terapie, fără însă a fi diagnosticat în vreun fel, omițând să prezinte documente conducerii instituției, atât la înscriere, pe parcursul participării copilului la cursuri cât și după întâlnirea cu conducerea și cadrele didactice, când li s-a cerut părinților în mod expres confirmarea/infirmarea suspiciunii de cerințe educaționale speciale ale copilului pentru a putea fi ajutat în vederea adaptării și integrării.

55. De asemenea, se reține și faptul că unele elemente prezentate de petenți nu se susțin în ceea ce privește încălcarea dreptului la învățătură.

Se observă că petenții nu au adus la cunoștința educatoarelor grupei și conducerii grădiniței aspectele cunoscute anterior despre comportamentul și evaluările copilului, nu au dat curs procedurii educaționale recomandate de grădiniță, nu au prezentat documente în acest sens și nici nu au încercat o comunicare eficientă cu toți cei implicați pentru a demara demersul educațional cu care au fost de acord în cadrul întâlnirii de consiliere.

Procesul de integrare educațională a elevilor depistați cu cerințe educaționale speciale include elaborarea unui plan de intervenție individualizat iar intențiile instituției au fost de a avea o evaluare a preșcolarului efectuată de către o instituție specializată pentru confirmarea/infirmarea suspiciunii de cerințe educaționale speciale, sens în care urma să se facă adaptarea curriculară și integrarea cât mai eficientă a copilului în colectivitate pentru a beneficia de cele mai bune condiții care se impun.

În urma discuției avute cu conducerea grădiniței în data de 08.10.2020, petenții au comunicat acestora că fiul lor se află în procedură de evaluare/investigare a unor

suspiciuni referitoare la cerințe educaționale speciale, preșcolarul nefiind exclus din sistemul de învățământ de masă.

56. În consecință, Colegiul director reține că nu există drept încălcat în ceea ce privește aspectele sesizate de petenți referitoare la faptul că fiului lor i-a fost încălcat dreptul la învățatură prin refuzul de a i se mai permite accesul la cursurile grădiniței,

57. Având în vedere cele prezentate, Colegiul director constată că în speță nu se întrunesc condițiile necesare pentru a ne afla în situația unei fapte de discriminare, așa cum este prevăzută de prevederile OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Nu se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare, potrivit art. 2 din OG nr. 137/2000, republicată, lipsă drept încălcat.

2. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părinților.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și a Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 16.02.2022 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – membru, DIACONU ADRIAN NICOLAE – membru, JURA CRISTIAN – membru, HALLER ISTVAN – membru, OLTEANU CĂTĂLINA – membru, GRAMA HORIA – membru, LAZĂR MARIA – membru, MOȚA Maria – Membru, POPA CLAUDIA SORINA - membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din data de 24.03.2020.

**AZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

Motivat/redactat: AND/FL

Data: 28.04.2022

Notă: Hotărârile emise de Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și a Legii 554/2004, a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.

